

Απόσπασμα ἐκ τῆς Ἐφημερίδας
ἐκδόσεως 1897.

381

ΠΕΡΙ ΒΟΔΕΝΩΝ ΚΑΙ ΚΟΥΚΛΑΙΝΗΣ

ΚΑΘ' ἡν ἐποχὴν χῶραι ἑλληνικώταται ἀπὸ ἀμνη-
μονεύτων χρόνων κινδυνεύουσι νὰ παρασυρθῶσιν
ὑπὸ τοῦ χειμάρρου τῶν Σλαύων, ὁ ὁποῖος κατὰ
τὴν τελευταίαν εἰκοσαετηρίδα κατέκλυσε τὸ ὠραιότερον καὶ
γονιμώτερον μέρος τῆς χερσονήσου τοῦ Αἴμου καὶ οἰονεὶ
φοβούμενος τὴν ἐν τῷ μέλλοντι διεκδίκησιν αὐτοῦ παρὰ
τῶν δικαιουμένων, προσπαθεῖ νὰ καλύψῃ διὰ τοῦ σλαυικοῦ
πέπλου, δὲν θεωροῦμεν περιττὸν νὰ περιγράψωμεν δύο ἑλ-
ληνικωτάτας κώμας, τὰς ὁποίας οἱ βούλγαροι μεθ' ὅλας τὰς
νομοποιουμένας παρανομίας αὐτῶν δὲν κατέσθωσαν εἰσέτι
νὰ εἰσαγάγωσιν εἰς τὸ χωνευτήριον τοῦ ἐκβουλγαρισμοῦ καὶ
ἴσως οὐδέποτε θὰ ἐπιτύχωσι· διότι ζῆλος ἔνθεος καὶ θερμὸς
ὑπὲρ τῶν πατρῶων ἐνισχύει τοὺς ἀγῶνας τῶν Ἑλλήνων
διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν ὑπάρξεως.

Ἄμφότεραι αὗται αἱ κῶμαι κεῖνται μεταξὺ Φιλιππου-
πόλεως καὶ Στενημάχου ἐπὶ ὠραίων τοποθεσιῶν κατὰ τοὺς
πρόποδας τῆς Ῥοδόπης, χρησιμεύουσαι διὰ τοῦτο καὶ ὡς
τόπος ἐξοχῆς εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Φιλιππουπόλεως ἀθρό-
ους συρρέοντας εἰς αὐτάς, ἵνα διέλθωσι τοὺς μῆνας τοῦ θέ-
ρους.

ΒΟΔΕΝΑ

Ἡ κώμη αὕτη, ἔχουσα περὶ τοὺς 1200 κατοίκους, ἀποκλειστικῶς Ἑλληνας, κεῖται βορειοδυτικῶς τοῦ Στενημάχου, ἀπέχουσα περὶ τὰ δύο χιλιόμετρα αὐτοῦ, ἐπὶ θέσεως ἰκανῶς ὑψηλῆς, ἀφ' ἧς δύναται τις νὰ ἐπισκοπήσῃ τὴν ἀπέραντον καὶ κατάφυτον πεδιάδα, ἣν διαρρέει ὁ Ἑβρος ποταμός, καθιστῶν αὐτὴν εὐφορωτάτην. Τὸ ἔδαφος τῆς κώμης ταύτης εἶνε ἀνώμαλον, αἱ δ' οἰκίαι αὐτῆς μετὰ φιλοκαλίας ἀναλόγου τῆς καλαισθησίας τῶν Βοδενιωτῶν ἐκτισμέναι ὑπέρκεινται ἀλλήλων, ἔχουσαι ἅπασαι ἐλευθέραν τὴν ἐκτεταμένην ἐνώπιον αὐτῶν θέαν. Διήρηται δ' ἡ κώμη διὰ βαθείας κοιλάδος δεχομένης τ' ἄφθονα ἐν καιρῷ βροχῆς εἰσρέοντα ὕδατα εἰς δύο μέρη ἐπικλινῆ, ἀποτελοῦντα τὰς δύο πλευρὰς τῆς κοιλάδος.

Ἐχει δ' ἐκκλησίαν τιμωμένην εἰς μνήμην τῆς Θεοτόκου καὶ θεωρουμένην ὡς θαυματουργόν, εἰς ἣν συρρέει ἰκανὸς ἀριθμὸς εὐλαβῶν χριστιανῶν, ἑλληνικὴν σχολὴν ἐπὶ ὠραίας θέσεως οἰκοδομηθεῖσαν πρὸ τεσσαρακονταετίας περίπου καὶ παρθεναγωγεῖον. Φοιτῶσι δ' εἰς μὲν τὴν δημοτικὴν σχολὴν, ἔχουσαν δύο διδασκάλους, περὶ τοὺς 70 μαθηταὶ ζῶνται καὶ εὐφυεῖς, εἰς δὲ τὸ παρθεναγωγεῖον 60 μαθήτριάς διδασκόμεναι ὑπὸ παρθεναγωγῶ ἀποφοίτου τοῦ ἐν Φιλιππουπόλει Ζαριφείου διδασκαλείου καὶ μιᾶς βοηθοῦ.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς κώμης ὑπὸ τὴν σκιὰν γεγηρακυῖων καὶ πυκνοφύλλων πτελεῶν ὑπάρχει κρήνη ἄφθονον χέουσα ὕδωρ, ὅπερ χρησιμεύει εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν μὴ ἐχόντων κατ' οἶκον ὕδωρ· διότι οἱ εὐπορώτεροι ἔχουσιν ὕδωρ ῥέον ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν. Αὐτόθι συζητοῦνται τὰ ζητήματα τῆς ἡμέ-

ρας καὶ κατ' ἀνάγκην συνέρχονται οἱ κάτοικοι πρὸς προμήθειαν τῶν ἀναγκαιούτων. Τὸ λιθόστρωμα τῆς κώμης, ἀγνώστου ἡλικίας, κατέστη διὰ τῆς πολυχρονίου χρήσεως βατὸν μόνον τοῖς ἐξησκημένοις Βοδενιώταις καὶ τοῖς ἡμιόνοις, ἀπαραιτήτοις παντὶ Βοδενιώτῃ διὰ τὰς ἀσχολίας αὐτοῦ. Ὑπόνομοι καὶ ἄλλα ἔργα τῆς δημοσίας ὑγιεινῆς τυγχάνουσιν ἄγνωστα, τῆς φιλοστόργου φύσεως προφυλατῆς τούσης τοὺς κατοίκους ἀπὸ πάσης προσβολῆς ἀτμοσφαιρικῆς ἢ ἐδαφικῆς.

Οἱ κάτοικοι τῶν Βοδενῶν, ἀνεξαίρετως ἅπαντες ἀνήκοντες τῇ ἑλληνικῇ ἐθνικότητι καὶ θρησκείᾳ ἔχουσι τηλικαύτην ὁμοιότητα εἰς τε τὴν γλῶσσαν, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα πρὸς τοὺς γείτονας αὐτῶν Στενημαχιώτας, ὥστε μετὰ βεβαιότητος δύναται τις νὰ παραδεχθῆ, ὅτι ἀποτελοῦσιν ἀποικίαν αὐτῶν.

Ἡ προφορὰ συμφῶνων τινῶν, ἰδίᾳ τοῦ σ, ἡ μεγίστη τάσις πρὸς συγκοπὰς καὶ συνιζήσεις, ἡ χρῆσις τοῦ θηλυκοῦ ἄρθρου ἐπὶ προσώπων καὶ πραγμάτων ἀρσενικοῦ γένους εἰσὶ κοινὰ τῇ γλώσσῃ τῶν Στενημαχιωτῶν.

Ὁ βίος τῶν Βοδενιωτῶν εἶνε ἀγροτικός· ἡ κυριωτέρα ἀσχολία αὐτῶν εἶνε ἡ ἀμπελοουργία καὶ γεωργία. Ἄπαντες μὲν κέκτηνται ἰδίας γαίας, ἀλλ' οἱ πλουσιώτεροι ἔχοντες μεγάλα ἀγγεῖα πρὸς συλλογὴν σταφυλῶν ἀγοράζουσι παρὰ τῶν πτωχοτέρων, πολλάκις μόνον πρὸς ἰδίαν χρῆσιν, μικρὸν μέρος τοῦ προϊόντος αὐτῶν κρατούντων, μεγάλας ποσότητας σταφυλῶν, ἃς τινὰς κατεργάζονται, καὶ οὗτοι εἰσὶν οἱ κυρίως οἰνέμποροι. Οἱ δὲ τῆς μεσαίας τάξεως, ἔχοντες ἡμιόνους πωλοῦσι τὰ ἴδια ἢ ἀγοραζόμενα προϊόντα εἰς τὰ περίχωρα, ἃτινα δὲν καλλιεργοῦσι τὴν ἀμπελον, ἢ ἀνταλλάσουσιν αὐτὰ πρὸς σιτηρὰ ἢ ἄλλα ἀντικείμενα ἀναγκαιούνητα αὐτοῖς.

381 Ἐκτὸς τούτου ἀσχολοῦνται οἱ Βοδενιώται καὶ εἰς τὴν μεταξοσκωληκοτροφίαν, ἢ ὁποία πρὸ εἰκοσαετίας ἀπετέλει τὸν κυριώτερον πόρον, παρέχουσα αὐτοῖς ἐντὸς διμηνίας πολλῶ μείζονα κέρδη ἢ ἡ ἀμπελοργία ἐν διαστήματι ὀλοκλήρου ἔτους. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἐπελθούσης νόσου εἰς τοὺς μεταξοσκώληκας ἠναγκάσθησαν νὰ ἐφοδιασθῶσι σπόρον ἐκ διαφόρων μερῶν, ὁ ὁποῖος συνήθως ἀπετύγχανεν ἢ καὶ ἐν περιπτώσει ἐπιτυχίας ἔνεκα τῆς ὑποδεεστεράς ποιότητος τῆς μετάξης ὀλίγον ικανοποιεῖ τοὺς κόπους αὐτῶν. Εὐτυχῶς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἤρξατο βελτιούμενον καὶ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀσχολίας τῶν κατοίκων. Φύσει δ' ἐργατικοὶ οἱ Βοδενιώται, ὡς οἱ γείτονες αὐτῶν, καθ' ὃν χρόνον ἡ ἀμπελοργία ἢ ἡ γεωργία ἐν γένει ἐπιτρέπει αὐτοῖς, καταγίνονται εἰς παντὸς εἶδους ἄλλας ἀσχολίας, οἷον ξυλείαν, καλλιέργειαν χέρσων γαιῶν, συλλογὴν φύλλων πρὸς βαφὴν κ. τ. τ. κατὰ δὲ τοὺς χειμερινούς μῆνας κατέρχονται εἰς Σωζούπολιν πρὸς ἀγορὰν σκόμβρων, θαλασσίων ἰχθύων, οἱ ὁποῖοι, χάρις εἰς τοὺς Στενημαχιώτας καὶ Βοδενιώτας, πολὺ πρὸ τῆς διευκολύνσεως τῆς συγκοινωνίας διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἀπετέλουν τὴν κυριωτέραν τροφὴν πλείστου μέρους τῆς βορείου Θράκης οὐ μόνον κατὰ τὴν νηστείαν τῶν Χριστουγέννων, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν ἀπόκρεω τοῦ Πάσχα.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν κατ' οἶκον βίον τῶν Βοδενιωτῶν, οὗτος εἶνε λιτός, ἢ δὲ καταστρεπτικὴ πολυτέλεια περὶ τὴν ἐνδυμασίαν εὐτυχῶς δὲν εἰσῆχθη εἰσέτι εἰς τὰ Βοδενά, ἐνθα τὰς μὲν ἐργασίμους ἡμέρας αἱ γυναῖκες ἀσχολοῦμεναι περὶ τὰ οἰκιακὰ ἢ καὶ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς, ἐνδύονται ἀπλοῦστατα, κατὰ δὲ τὰς ἐορτὰς φέρουσι τὰς ἀρχαῖκας ἐορτασίμους περιβολάς, τὸ πλεῖστον ἐξ ὑφάσματος, ὅπερ αὐταὶ ὕφανον ἢ παρὰ τῆς μητρὸς παραλαβοῦσαι ἔφερον εἰς

τὸν σύζυγον ὡς προῖκα. Φοροῦσι δὲ συνήθως αἱ μὲν ἡλικιω-
μέναι φέσιον μετὰ θυσάνου, περιτετυλιγμένον διὰ λεπτοῦ κε-
χρωματισμένου μανδηλίου, κοινῶς **μουμίου** καλουμένου, αἱ
δὲ νεώτεραι περιτυλίσσουσι τὴν κεφαλὴν μόνον διὰ μουμίου
(φακιολίου). κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους αἱ παρθέναι
ἔχουσι γυμνὴν τὴν κεφαλὴν, περιτυλίσσουσαι τὴν κόμην ἐν
εἴδει κορύμβου.

Ἡ διανοητικὴ μόρφωσις τῶν Βοδενιωτῶν ἀρξάμενη βρα-
δέως, ὅπως εἰς πλείστα ἀπόκεντρα ἑλληνικὰ μέρη, παρέχει
ἀρίστως ἐλπίδας προόδου· διότι οἱ παῖδες αὐτῶν οὔτε πνεύ-
ματος οὔτε ἐπιδεκτικότητος προαγωγῆς στεροῦνται, ὁ δ' ἱκα-
νὸς διδάσκαλος εὐρίσκει παρὰ τῆ νεολαίᾳ ἄριστον ὑλικὸν
πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς παιδαγωγίας. Καὶ οἱ ἀτελοῦς τυχόντες
παιδεύσεως ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ μηδὲν γευσάμενοι παιδείας
διακρίνονται ἐπὶ φιλοπατρίᾳ ἀντὶ πλείστων θυσιῶν ἐπιτυγ-
χάνοντες τὴν ἐν τῇ γενικῇ πατρίδι διατριβὴν ἐπὶ τινα τοῦ-
λάχιστον ἔτη, ὅπως ἀναπνεύσωσι τὸν ζεῖδωρον αὐτῆς ἀέρα.

Ἀρχῆθεν διατελέσαντες ἄμικτοι ἄλλοφύλων διετήρησαν
γνησίαν τὴν ἐθνικότητα αὐτῶν.

Ἡ δὲ διοίκησις αὐτῶν ὑπῆρξε πάντοτε δημοτικὴ οὐδεμι-
ᾶς ποτε ἄλλης ἀρχῆς ἐγκαταστάσεως ἐν Βοδενοῖς. Κατὰ
τὸ ἀπὸ τοῦ ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου εἰσαχθὲν διοικητικὸν σύ-
στημα ἡ δημοτικὴ διοίκησις ἐκτελεῖται ὑπὸ τοῦ δημάρχου,
ἐκλεγομένου, καὶ τοῦ συμβουλίου αὐτοῦ, ἐπίσης ἐκλεγομένου.
Καὶ ἡ ἐφορία δὲ τῶν σχολείων γίνεται ὑπὸ ἐπιτροπῆς ἐκλε-
γομένης συγχρόνως μὲ τὰς δημοτικὰς ἐκλογάς. Συντηροῦν-
ται τὰ σχολεῖα διὰ συνεισφορᾶς τῶν κατοίκων διανεμομένης
ἀναλόγως πρὸς τοὺς φόρου., μεθ' ὧν εἰσπράττονται. Ὁ
προϋπολογισμὸς αὐτῶν ἀνέρχεται κατ' ἔτος εἰς ἑκατὸν εἴ-
κοσι περίπου λίρας ὀθωμανικᾶς.

Ἄνωθεν τῶν Βοδενῶν, εἰς ἀπόστασιν χιλιομέτρου περίπου, κεῖται ἐπὶ μαγευτικῆς θέσεως ἡ Μονὴ τοῦ Ἁγ. Κηρύκου καὶ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, ἡ ὁποία, πρὸ τεσσαρακονταετίας κα-
εῖσα, ἀνηγέρθη ἐκ νέου διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν περιοίκων χρι-
στιανῶν. Ἐνεκα τῆς ἀτέρμονος θέας αὐτῆς καὶ τοῦ καταφύτου
τῶν πέριξ αὐτῆς μερῶν διέρχονται ἐν αὐτῇ, ἐχούση πολλὰ καὶ
κομψὰ δωμάτια, τοὺς θερινοὺς μῆνας πολλαὶ τῶν οἰκογενειῶν
Φιλιππουπόλεως, συντελοῦσαι οὕτω καὶ εἰς τὴν συντή-
ρησιν τῆς Μονῆς. Οἱ δὲ Βοδενιῶται κατὰ τὸν χειμῶνα, ὅτε
συνήθως σχολὴν ἄγουσι, μεταβαίνουσιν εἰς αὐτὴν μετὰ τῶν
οἰκογενειῶν των, ὅπως διασκεδάσωσιν ἡμέρας τινάς. Ἐν
χρόνοις εὐτυχαστέροις προσήρχετο ἡ Μονὴ εἰς βοήθειαν τῶν
σχολείων τῆς γείτονος κώμης· ἀλλὰ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη
διοικήσεις ἐλαττωματικῆς ἐπέβαρυνεν αὐτὴν μὲ χρέη, ἢ ἀπότι-
σις τῶν ὁποίων δὲν ἐπιτρέπει ἄλλας δαπάνας. Τὸ προσωπικὸν
τῆς Μονῆς ἀποτελεῖται ἀπὸ ἑνα ἡγούμενον, ἕνα ἐφημέριον
καὶ τινὰς ἄλλους ὑπαλλήλους ἀναγκαίους διὰ τε τὴν ὑπη-
ρесиάν τῆς Μονῆς καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν γαιῶν αὐτῆς.

Κατὰ τὴν 14 Ἰουλίου, ἀγομένης τῆς ἑορτῆς τῆς Μονῆς,
συρρέει ἄπειρον πλῆθος τῶν παρακειμένων ἐλληνικῶν μερῶν,
ἰδίᾳ δὲ τοῦ Στενημάχου πανηγυρίζον ἐν χορδαῖς καὶ ὀργά-
νοις, οὐδόλως ἐπιλανθανόμενον καὶ τῶν πρὸς τὸν Διόνυσον
χρεῶν του. Πρὸ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σχί-
σματος ἄπειρον συνέρρει πλῆθος τῶν παρακειμένων, πολλακίς
δὲ καὶ μακρότερον κειμένων βουλγαρικῶν χωρίων, ὅπερ μετὰ
ταῦτα οὐσιωδῶς ἠλαττώθη διὰ τῆς ἀποτροπῆς αὐτῶν παρὰ
τῶν φανατικωτέρων ὁμογενῶν των, θεωρούντων ἐθνικὴν ζημίαν
καὶ τὴν ἐλαχίστην εἰσφορὰν τῶν χωρικῶν ὑπὲρ τῆς ἐλλήνι-
κῆς Μονῆς. Ἡ ἐλάττωσις δ' αὕτη τοῦ πλῆθους τῶν προσκυ-
νητῶν δὲν συνεπήγαγε καὶ ἐλάττωσιν τῶν προσόδων τῆς Μο-

νῆς· διότι δὲν διακρίνονται ἐπὶ μεγαλοδωρία οἱ χωρικοί, οἱ ὅποιοι θεωροῦντες τὴν Μονὴν ὡς τόπον διασκεδάσεως πολλάκις οὐδὲ πλησιάζουσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐμποδίζει τοὺς Βουλγάρους νὰ θεωρῶσι τὰ τοιαῦτα καθιδρύματα ὡς παρὰ τῶν χωρικῶν αὐτῶν διατηρούμενα καὶ ἐπομένως νὰ ἐγείρῳσιν ἐπ' αὐτῶν ἀξιώσεις, ἅς τινες ἐπιφυλάττονται νὰ διεκδικήσουν ἐν τῷ μέλλοντι, ἐνισχυόμενοι εἰς τοῦτο ἐκ τοῦ παρελθόντος, ὅτε ἤρπασαν ἄλλην ὁμώνυμον μονὴν, πλησίον τοῦ Στενημάχου κειμένην, ἐν συννεοῆσει μετὰ τοῦ τότε ἡγουμένου.

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος κώμη καλεῖται καὶ Ἄνω Βοδενὰ πρὸς διάκρισιν τῶν Κάτω Βοδενῶν, κώμης ἀπεχούσης περὶ τὰ 1500 μέτρα, κειμένης βορειότερον τῶν Ἄνω Βοδενῶν καὶ κατοικουμένης ἀποκλειστικῶς ὑπὸ Ὀθωμανῶν περὶ τὰς 400 οἰκογενείας, ἐχόντων τὰς αὐτὰς ἀσχολίας μετὰ τοὺς Ἕλληνας Βοδενιώτας, μεθ' ὧν ἀπὸ ἐτῶν διαγούσιν ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ. Μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν μὴ ἀνεχόμενοι οἱ Ὀθωμανοὶ Βοδενιώται τὴν βουλγαρικὴν ἀρχὴν ἀπεφάσισαν νὰ πωλήσωσι τ' ἀκίνητα αὐτῶν καὶ μεταναστεύσωσιν εἰς Ὀθωμανικὸν ἔδαφος· ἀλλὰ μὴ εὐρόντες ἀγοραστὰς μετεμελήθησαν καὶ ἔμειναν εἰς τὰς ἐστίας αὐτῶν, καίτοι πολλαὶ οἰκογένειαι αὐτῶν μετηνάστευσαν καὶ ἐξἄκολουθοῦσιν εἰσέτι μεταναστεύουσαι, ἐξ οὗ προῆλθε σημαντικὴ ἐλάττωσις τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν.

ΚΟΥΚΛΑΙΝΑ

Μεταξὺ Στενημάχου καὶ Φιλιππουπόλεως, ἀπέχουσα ἀμφοτέρων περὶ τὰ 12 χιλιόμετρα, κεῖται ἐπὶ εὐρείας τοποθεσίας ἀμφιθεατρικῶς εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Ῥοδόπης ἡ κώμη

Κούκλαινα, κατοικουμένη ὑπὸ Ἑλλήνων (1) καὶ Ὀθωμανῶν, συμβιούντων ἀπ' ἀμνημονεύτων χρόνων ὡς ὁμογενῶν. Διὰ τοῦ βέροντος μεταξύ τῆς κώμης βυακίου διαιρεῖται αὕτη εἰς δύο συνοικίας, ὧν ἡ μὲν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης κατοικεῖται μόνον ὑπὸ Ἑλλήνων, ἡ δ' ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τὸ πλεῖστον ὑπὸ Ὀθωμανῶν κατὰ τοὺς προγενεστέρους χρόνους· ἀπὸ τινων ἐτῶν ὅμως ἠῤῥησε σημαντικῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτῇ Ἑλλήνων. Δυστυχῶς ἐλλείπουσι πληροφορίαι περὶ τῆς συνοικίσεως τῆς κώμης ταύτης, ἧς καὶ τὸ ὄνομα ἐτυμολογικῶς ἄγνωστον τυγχάνει, ἡμῖν τοῦλάχιστον. Ἐὰν κρίνη τις ὅμως ἐκ τῆς προφορᾶς τῶν Κουκλαινωτῶν ἐχούσης μεγίστην ὁμοιότητα πρὸς τὴν τῶν Φιλιππουπολιτῶν, οὐδόλως παράδοξος φαίνεται ἡ παραδοχὴ τῆς ἰδέας, ὅτι οὗτοι ἄποικοὶ εἰσι τῶν Φιλιππουπολιτῶν· εἰς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης ταύτης ἔρχεται καὶ τὸ περιστατικόν, ὅτι οἱ ἐν Φιλιππουπόλει ἀμπελοκτηματῖαι κέκτηνται ἐν Κουκλαίνῃ τὸ πλεῖστον τῶν ἀμπέλων αὐτῶν. Ἐνεκα δὲ τῆς ἀποστάσεως ἢ καλλιέργεια τῶν τοῖς Φιλιππουπολίταις ἀνηκόντων ἀμπέλων γίνεται ὑπὸ τῶν Κουκλαινωτῶν. Πολὺ πιθανὸν λοιπόν, ὅτι ἀρχῆθεν συνφάσθη ἡ Κούκλαινα ὑπὸ Φιλιππουπολιτῶν, οἵτινες, ἠνάγκασμένοι νὰ καλλιεργῶσι τὰς ἀμπέλους, ἐθεώρησαν συμφερότερον νὰ μένωσι πλησίον αὐτῶν, ἀντὶ νὰ δαπανῶσι τοσοῦτον χρόνον μεταβαίνοντες καθ' ἑκάστην ἐκ Φιλιππουπόλεως εἰς Κούκλαιναν. Ἀναρμόδιοι ἡμεῖς νὰ ἐπιληφθῶμεν τῆς ἐτυμολογίας τῆς λέξεως, ἐντούτοις φερύσης ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ἐλληνικότητος αὐτῆς, ἀφίεμεν τοῖς φιλόλογοις τὸ στάδιον τοῦτο τῆς δόξης, ἀρκούμενοι μόνον νὰ θεωρήσωμεν τὴν κώμην ταύτην ἀγνώως ἐλληνικήν.

(1) Ὑπολογιζομένων εἰς 1000 περίπου.

ἢ τε γλῶσσα, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα καὶ τὰ διακρίνοντα τὸν Ἑλληνα αἰσθήματα ἀλάνθαστα πρόκεινται τεκμήρια τούτου.

Οἱ Κουκλαινῶται εἰς οὐδεμίαν ἐλθόντες ἐπιμιξίαν μετὰ τῶν ἀλλοφύλων τῶν πέριξ χωρίων διετήρησαν τὴν τε γλῶσσαν, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα ἐλεύθερα ξενισμοῦ. Ἡ γλῶσσα αὐτῶν περιέχουσα πολλὰς λέξεις ἀρχαίας ἔχει, καθὰ ἀνωτέρω εἴρηται, ὁμοιότητά τινα μὲ τὴν τῶν Φιλιππουπολιτῶν, ἰδίως ὡς πρὸς τὴν προφορὰν τοῦ σ προφερομένου ὅτε μὲν ὡς τὸ γαλλικὸν s, ὅτε δὲ δασείως ὡς τὸ ch κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν προφορὰν αὐτοῦ παρά τε τῶν Στενηλαχιωτῶν καὶ τῶν Βοδενιωτῶν προφερόντων αὐτὸ συνήθως ὡς τὸ ch. Κοινὰ δ' ἔχουσιν οἱ κάτοικοι καὶ τῶν 3 ἑλληνικῶν κωμῶν, ὅτι διὰ τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ γένος μεταχειρίζονται τὸ θηλυκὸν ἄρθρον. Ὡς πρὸς τὰς συγκοπὰς τῶν λέξεων, ὧν κατάχρησιν ποιοῦνται οἱ Στενηλαχιῶται καὶ Βοδενῶται συμπτύσσοντες πολλάκις τρισυλλάβους καὶ τετρασυλλάβους λέξεις εἰς μονοσυλλάβους, δείκνυνται οἱ Κουκλαινῶται φειδωλότεροι. Πρὸ τριακονταετίας ἐδιδάσκοντο τὰ γράμματα, ὡς καὶ ἐν πολλαῖς ἄλλαις ἑλληνικαῖς κώμαις καὶ χωρίοις, ἀριστίνδην εἰς τινὰς μόνον τῶν εὐπορωτέρων νέων παρά τῶν ἱερέων. Ἀλλὰ κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας, καθ' ἃς ἀνεζωπυρήθη ὁ πρὸς τὰ γράμματα ζῆλος πάντων τῶν Ἑλλήνων καὶ αὐτῶν τῶν μικροσκοπικῶν χωρίων, διατηροῦσι καὶ οἱ Κουκλαινῶται δημοτικὰ σχολεῖα, εἰς ἃ φοιτῶσι περὶ τοὺς ὀγδοήκοντα μαθητάκι, διευθυνόμενα ὑπὸ δημοδιδασκάλων· ἐλλείψει δὲ παρθεναγωγείων φοιτῶσι καὶ κοράσια εἰς τὴν δημοτικὴν σχολήν.

Οἱ κάτοικοι Κουκλαίνης ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν ἰδίᾳ δὲ τὴν ἀμπελοουργίαν καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους καὶ εἰς τὴν καπνοφυτείαν, προμηθευθέντες σπόρον τῶν καπνῶν Γενιτζέ, ὅθεν προσεκάλεσαν ἀνθρώπους εἰδικούς

εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, ὅπως φαίνεται εὐδοκίμοῦν καὶ ἱκανοποι-
οῦν καλλίτερον τοὺς κόπους τῶν Κουκλαινωτῶν· διὰ τοῦτο
δὲ τινες μετέβαλον τοὺς ἀμπελῶνας αὐτῶν εἰς ἀγρούς πρὸς
καπνοφυτεῖαν.

Ἴδιον δ' ἔργον ἔχουσιν οἱ Κουκλαινωῖται τὴν ψιθοποι-
ίαν ἐφοδιάζοντες διὰ τῶν ἀγορῶν Φιλιππουπόλεως καὶ Στε-
νημάχου τοὺς κατοίκους τῶν τε πόλεων καὶ χωρίων μὲ τὸ
εἶδος τοῦτο τοῦ τάπητος ἀναγκαιοτάτου ἰδίᾳ τοῖς χωρικοῖς.
Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς βιομηχανίας οὐδαμοῦ ἄλλοθι τῆς Α.
Ρωμυλίας καλλιεργεῖται. Προμηθεύονται δ' οἱ Κουκλαινωῖ-
ται τὸ πρὸς τοῦτο ὑλικὸν πολλάκις καὶ ἐκ μακρῶν ἀποστά-
σεων κατὰ τὸν Ἰούλιον καὶ Αὐγούστην, ὅπερ κατεργάζονται
συνήθως αἱ γυναῖκες, ὡσάκις δὲν δύνανται νὰ ἐργασθῶσιν ἐν
τοῖς ἀγροῖς· διότι οὐκ ὀλίγην βοήθειαν παρέχουσι τοῖς ἀν-
δράσιν αἱ γυναῖκες καὶ αἱ νεάνιδες ἐν τῇ γεωργίᾳ. Ἡ ἐνδυ-
μασία τῶν Κουκλαινωτῶν ἔχει τινὰ ὁμοιότητα πρὸς τὴν
τῶν πλησιοχώρων χωρικῶν, ἐνῶ ἡ τῶν Βοδενιωτῶν οὐδὲν
διαφέρει τῆς τῶν Στενημαχιωτῶν διαφορῆσιν τῆς τῶν ἄλ-
λων περιοίκων.

Τὸ ἥμισυ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κουκλαίνης ἀποτελοῦσιν οἱ
Ἰθωμανοί, συμβιοῦντες μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐν ὁμοσίᾳ, ὡ-
σὲν ἔχουσι τὰς αὐτὰς ἀσχολίας μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς, ἐκτὸς τῆς
ψιθοποιίας, ἀποτελούσης ἰδίαν βιομηχανίαν τῶν Ἑλλήνων.

Τὸ ἐθνικὸν αἶσθημα διατηρεῖται ἀκμαῖον παρὰ τοῖς Ἑλ-
λησι Κουκλαίνης πρὸς τοῦτο δ' οὐκ ὀλίγον συμβάλλεται
καὶ ἡ συνεχὴς ἐπικοινωνία μετὰ τῶν Ἑλλήνων Φιλιππου-
πόλεως καὶ Στενημάχου. Σπουδαίαν δ' ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς
προαγωγῆς αὐτῶν θέλει ἐξασκήσει ἡ βελτίωσις τῶν σχολεί-
ων αὐτῶν, ἅτινα μόνοι συντηροῦσιν ἐκ τῶν ἐνότων.

Ἡ γειτνίασις τῶν ἐλληνικῶν χωρῶν Κουκλαίνης καὶ

Βοδενῶν μετὰ τῆς Φιλιππουπόλεως Στενημάχου σπουδαίως ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῆς διατηρήσεως καὶ ἐξακολουθήσεως τῶν πατροπαράδοτων ἠθῶν καὶ ἐθίμων, ἀποτελοῦσα συνάμα καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀντιστάσεως κατὰ παντός ἐξωτερικοῦ καταδιωγμοῦ. Ἄνευ τοῦ ἐθνικοῦ πυρός ὅπερ καταθερμαίνει τοὺς Ἕλληνας κατοίκους τῶν κωμῶν καὶ χωρίων τούτων ἡ ἐθνικὴ ὕπαρξις αὐτῶν ἐν μέσῳ τοσούτων ξένων καὶ συνήθως ἐχθρικών διακειμένων στοιχείων θὰ ἦτο ἀδύνατος. Τὸ παρελθὸν παρέχει τὴν μεγίστην ἐγγύησιν, ὅτι οἱ Ἕλληνες τῶν μερῶν τούτων θέλουσι διατηρήσει καὶ ἐν τῷ μέλλοντι σώαν καὶ ἀσινῆ τὴν ἱεράν παρακαταθήκην τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν ὑπάρξεως καὶ θὰ παραδώσωσιν αὐτὴν ἀκεραίαν ταῖς ἐπερχομέναις γενεαῖς.

Κοινότητες μικρότεραι εὐρεθεῖσαι ἀπομεμονωμέναι καὶ περιστοιχούμεναι ὑπὸ βουλγαρικῶν χωρίων αἱ μὲν τέλεον ἐξεβουλγαρίσθησαν, αἱ δ' ἐν μέρει. Παράδειγμα τοιοῦτον παρέχει τὸ δίωρον ἀπέχον τοῦ Στενημάχου ἑλληνικὸν χωρίον Ἀρβανιτοχώριον, ἐνθα οἱ μὲν γεροντώτεροι ὁμιλοῦσι τὴν ἑλληνικὴν, ἐνῶ οἱ νεώτεροι ἕνεκα τῆς συχνῆς συναναστροφῆς μετὰ τῶν γειτόνων Βουλγάρων ὁμιλοῦσι τὸ πλεῖστον τὴν βουλγαρικὴν.

Εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς τετάρτου τῆς ὥρας ἐπὶ ὠραίας τοποθεσίας τῆς Ῥοδόπης ὑπάρχει Μονὴ τιμωμένη εἰς μνήμην τῶν Ἀναργύρων, ἧτις ἐλλείψει φρενοκομείου χρησιμεύει ὡς τοιοῦτον εἰς πολλοὺς τῶν φρενοβλαβῶν, ἐξερχομένους πολλακίς εἰς χεῖρονα κατάστασιν ἢ κατὰ τὴν εἴσοδόν των εἰς τὴν Μονὴν διότι πρὸς θεραπείαν αὐτῶν ἐφαρμόζεται τὸ ἐκ τοῦ παραδείσου ἐξεληθὸν ξύλον.

Ἡ Μονὴ αὕτη εὐρίσκεται ἐν παρακμῇ ἐλλείψει καταλήλου προσωπικοῦ πρὸς διοίκησιν αὐτῆς, ἐπιβαρυνθεῖσα μὲ

392

χρέη, ἅτινα ἐκληρονόμησεν ἀπὸ τινων ἐτῶν ἐκ τῆς κακῆς διαχειρίσεως τῶν ἐκάστοτε ἡγουμένων αὐτῆς. Οἱ γείτονες αὐτῆς Κουκλαινιώται καταβάλλουσι πᾶσαν προσπάθειαν εἰς τὸ νὰ διατηρήσωσιν αὐτήν· διότι θεωροῦσι καθῆκον αὐτῶν νὰ παραδώσωσιν αὐτήν τοῖς ἀπογόνους ὅπως παρέλαβον παρὰ τῶν πατέρων των.

Καὶ ἡ Μονὴ αὕτη διὰ τ' ἄφθονα ὕδατα, τὸ κατάφυτον τῶν πέριξ, τὴν ὠραίαν τοποθεσίαν καὶ τὸ εὐάερον, χρησιμεύει ὡς τόπος ἐξοχῆς εἰς τὰς οἰκογενεῖας Φιλιππουπόλεως καὶ τῶν λοιπῶν παρακειμένων ἑλληνικῶν κωμῶν, διερχομένας αὐτόθι τοὺς θερινούς μῆνας. Ἐκ τούτου δὲ παρέχεται τῇ Μονῇ σπουδαία ὕλική βοήθεια.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ

[1896]

Ἴατρος, πρῶτον βουλευτὴς Στενημάχου, πρόεδρος
τῆς ἐφοροθημαγεροντίας Φιλιππουπόλεως
[Στενημαχίτης].

